

Zaštita okoline u kontekstu konflikata aktera

Ivan Cifrić

Filozofski fakultet, Zagreb

Sažetak

U članku se iznose rezultati empirijskog istraživanja, provedenog 1992. godine na uzorku od 547 studenata Riječkog i Zagrebačkog sveučilišta, o percepciji načina rješavanja zaštite okoline. Istraživana je percepcija aktera, uvjeta i instrumenata u zaštiti okoline.

Istraživanje je provedeno anketom. Instrument se sastojao od 14 tvrdnji kojima je bila pridružena skala Likertova tipa.

Ispitanici smatraju da se u rješavanju problema zaštite okoline ekološka politika mora najviše oslanjati na razvijenu svijest građana, da zagadivači moraju snositi troškove zaštite (posljedica) i da se u zakonu odrede najstrože kazne za zagadivače. Najmanje su prihvatljive tvrdnje da je zaštita problem države i da se rješava političkim sredstvima.

Faktorska analiza pod komponentnim modelom utvrdila je postojanje dvaju interpretabilnih faktora koji objašnjavaju 40% ukupne varijance: »preventivno–sankcijska politika visokih zahtjeva« i »političko odlučivanje u uvjetima ubrzanog tehnološkog razvoja«.

U usporedbi s ranijim istraživanjem (1988. godine) razmišljanje studenata nije se promijenilo. To znači da postoje neki trajniji kriteriji procjenjivanja uloge aktera, uvjeta i instrumenata u zaštiti okoline.

Ključne riječi: akteri u zaštiti okoline, ekološka politika, ekološki konflikti, eksponencijalni rast, nulti rast, održivi razvoj, zaštita okoline

1. UVODNA NAPOMENA

Svijet danas raspolaže velikom količinom znanja o okolini.¹ Dio tih znanja mnogima nije dostupan u obliku koji bi bio primjenjiv i djelotvoran, a u onih koji njima raspolažu primjenjuje se samo manji dio. Svjesno ili nesvjesno svjedoci smo stanja koje možemo nazvati *pseudokonfliktom*. On izražava raskorak između naših znanstveno–tehnološkim mogućnosti i političko–praktičnih efikasnosti u zaštiti okoline. Tako se (s pravom) stječe uvjerenje u konfliktnost naše civilizacije glede »svjetskog ekološkog projekta«. Slično se može zaključiti i za našu zemlju. Ovdje mislimo tek na jedan, socijalni ili uže sociološki, aspekt problema efikasnog korespondiranja između znanosti i politike u cilju povećanja uloge znanosti u praksi i održivom razvoju. I znanstvenici i državnici akteri su u nekoj politici koju bi morali zajednički formulirati, a ponekad se njihov odnos prepoznaje kao konfliktan odnos s različitim interesima. Razumijevajući intencije suvremenosti, pa i konferencije u Rio de Janeiru, taj odnos ne mora biti takav, nego može i mora biti drukčiji.

Naslov ovoga članka ne dovodi u dilemu autora, niti bi čitaoca trebao ostaviti u dvojbi. Naprotiv, želi se naglasiti da rezultati istraživanja mogu imati dvije posljedice. Jedna je ako rezultati ostaju u koricama časopisa i knjiga kao konstalacije, a druga ako se iz rezultata pokušavaju izvući pouke za praksu. Jedna od bitnih pouka dosadašnjih

1 Članak je napisan u okviru projekta »Socijalnoekološki aspekti razvoja«, kojega financira Ministarstvo znanosti, tehnologije i informatike Republike Hrvatske.

